

UCHWAŁA
RADY MIASTA PIOTRKOWA TRYBUNALSKIEGO
z dnia ____ 2025 roku
w sprawie zobowiązania Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do podjęcia
działań w celu poprawy jakości powietrza w Piotrkowie Trybunalskim

Działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, poz. 1572, poz. 1907, poz. 1940) uchwała się, co następuje:

§ 1.1. Zobowiązuje się Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do podjęcia działań w celu poprawy jakości powietrza w Piotrkowie Trybunalskim, w szczególności poprzez:

- 1) prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej w zakresie obowiązku wymiany nieekologicznych źródeł ciepła usankcjonowanego tzw. uchwałą antysmogową Sejmiku Województwa Łódzkiego, a także w zakresie aktualnego stanu jakości powietrza, treści komunikatów i ostrzeżeń właściwych organów w przypadku przekroczenia norm jakości powietrza oraz zalecanych działań ochronnych,
 - 2) prowadzenie aktywnej edukacji ekologicznej obejmującej zagadnienie zanieczyszczenia powietrza powodowanego tzw. niską emisją oraz prawidłowego zachowania się w przypadku przekroczenia norm jakości powietrza,
 - 3) wsparcie finansowe i organizacyjne mieszkańców w wymianie nieekologicznych źródeł ciepła,
 - 4) weryfikację i zmianę sposobu wykonywania określonych zadań związanych z utrzymaniem porządku i czystości w kontekście postulatu ograniczenia tzw. wtórnej emisji zanieczyszczeń do powietrza.
2. Mając na względzie, że postulowane kierunki działań odnoszą się do ochrony dóbr najwyższego rzędu, tj. życia i zdrowia mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego, w okresie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie uchwały oczekuje się przedłożenia przez Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego sprawozdania z podjętych działań.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Podstawę prawną projektowanej uchwały stanowi art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminny. Zgodnie z tym przepisem do wyłącznej właściwości rady gminy należy m.in. stanowienie o kierunkach działania organu wykonawczego gminy.

Uchwała rady gminy w tym przedmiocie może określać wytyczne o ogólniejszym charakterze lub też zawierać zalecenia czy wskazówki odnoszące się do określonej kategorii zadań organu wykonawczego gminy czy nawet konkretnych zadań tego organu. Stanowienie o kierunkach jego działalności obejmuje decydowanie przez radę miasta w formie uchwały o jego zadaniach

i celach, które powinien poprzez swoją działalność osiągnąć, jak również o sposobach osiągania tych celów.

Przedmiotowa uchwała ma charakter wewnętrznie obowiązujący. Jej wyłącznym adresatem jest Prezydent Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, który winien ją zrealizować przy pomocy pracowników Urzędu Miasta w Piotrkowie Trybunalskim lub podmiotów trzecich.

Celem przedmiotowej uchwały jest doprowadzenie do podjęcia przez Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego działań w celu poprawy jakości powietrza w Piotrkowie Trybunalskim. W § 1 uchwały wyszczególniono istotne segmenty, obszary, w których działania te mogą zostać podjęte, a które doprowadzą do znacznego obniżenia poziomu zanieczyszczenia powietrza, tym samym przyczyniając się do poprawy nie tylko komfortu, ale także bezpieczeństwa zamieszkiwania w Piotrkowie Trybunalskim. Przykładowe wyliczenie kierunków działań, nie wyklucza podjęcia przez Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego innych inicjatyw zmierzających do osiągnięcia oznaczonego w uchwale celu. Cenne źródło inspiracji w zakresie działań antysmogowych stanowią wydane przez Krajową Agencję Poszanowania Energii S.A. poradniki zatytułowane „*Ograniczenie niskiej emisji w gminie*”, które zadedykowano władzom gminy i koordynatorom gminnym.

O wadze problemu stojącego za podjęciem przedmiotowej uchwały świadczą aktualne statystyki, z których wynika, że w Polsce z powodu zanieczyszczenia powietrza umiera co roku przedwcześnie przeszło 50 tysięcy osób (ok 140 dziennie). Smog - utrudniający transport tlenu poprzez wiązanie czerwonych ciałek krwi - jest jednym z czynników negatywnie wpływających na zdrowie człowieka. Długotrwałe przebywanie w zanieczyszczonym powietrzu uszkadza układ nerwowy, wywołuje zwiększoną zachorowalność na alergie, astmę, przewlekłą obturacyjną chorobę płuc, nowotwory, zawały, zatory, udary, schorzenia dróg oddechowych, zatok, nadciśnienie. Zanieczyszczone powietrze wpływa także na występowanie bezpłodności u kobiet i mężczyzn, a także powstawanie chorób Parkinsona i Alzheimera. Na skutki oddychania zanieczyszczonym powietrzem szczególnie narażone są dzieci (podatność dzieci na infekcje górnych i dolnych dróg oddechowych wzrasta znacznie już po 2-3 dniach od momentu wystąpienia podwyższonego stężenia zanieczyszczeń w powietrzu), seniorzy, kobiety w ciąży, osoby o osłabionym układzie odpornościowym, a także osoby uprawiające aktywność fizyczną na zewnątrz.

Zanieczyszczenia pochodzące z tzw. niskiej emisji wpływają na zdrowie zarówno bezpośrednio, poprzez kontakt z zanieczyszczonym powietrzem, jak i pośrednio, w ramach ekosystemu, przez pożywienie, wodę pitną, zwiększone promieniowanie ultrafioletowe. Szkodliwe substancje zawarte w zanieczyszczonym powietrzu dodatkowo podrażniają oczy, skórę i drogi oddechowe, wywołując duszący kaszel i bóle głowy.

Podjęcie postulowanych działań z pewnością przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, a w wymiarze finansowym do zmniejszenia kosztów leczenia chorób związanych z zanieczyszczeniem powietrza. Nie mniej istotnym efektem byłaby również poprawa wizerunku miasta Piotrkowa Trybunalskiego wymienianego obecnie w różnego

rodzaju raportach (jak choćby w Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie łódzkim z kwietnia 2024 r. przygotowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska) jako szczególnie dotkniętego problemem zanieczyszczonego powietrza. Dość powiedzieć, że na stronie internetowej Urzędu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w zakładce ochrona środowiska zamieszczony został komunikat, z którego wynika, że w okresie od 20.03.2025 r. do dnia 31.12.2025 r. prognozowane jest ryzyko wystąpienia przekroczenia średniodobowego poziomu dopuszczalnego (ponad 35 dni ze stężeniem powyżej 50 µg/m³) dla pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz PM_{2,5} w powietrzu. Pozbawienie się tej swoistej smogowej stygmatyzacji sprawiłoby, że Piotrków Trybunalski stałby się miejscem kojarzonym z bezpiecznymi warunkami do życia w kontekście jakości powietrza, zwiększając jednocześnie jego turystyczną atrakcyjność.

Warto również odnotować, że następstwa niekontrolowanego zanieczyszczenia powietrza mają poważny wpływ na środowisko naturalne, w tym na ekosystemy oraz bioróżnorodność. Zmniejszenie emisji szkodliwych substancji to również krok ku ochronie terenów zielonych i zasobów przyrody, które pełnią ważną rolę w przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym.

Proponowane w uchwale działania w wymiarze informacyjnym, edukacyjnym, a także doradczym dla mieszkańców przyczynią się do wzrostu ich świadomości ekologicznej oraz umożliwią im podjęcie prawidłowych zachowań w celu ochrony zdrowia w przypadku przekroczenia norm jakości powietrza. W tym zakresie należy zamieszczać na głównej stronie Urzędu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, a także na innych kanałach komunikacji z mieszkańcami bezpośrednio (a zatem nie poprzez hiperłącze odsyłające do innej strony), czytelnej informacji o aktualnym stanie powietrza, a także informacji o komunikatach i ostrzeżeniach Rządowego Centrum Bezpieczeństwa i inspekcji ochrony środowiska, jak również informacje o przewidywanym czasie trwania zagrożenia spowodowanego przekroczeniem norm jakości powietrza, możliwymi negatywnymi skutkami zdrowotnymi w szczególności dla wrażliwych grup ludności oraz zalecanymi środkami ostrożności (np. ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie pobytu w placówce).

Inicjatywy edukacyjne oraz kampanie informacyjne, jak również wsparcie finansowe mieszkańców w procesie wymiany nieekologicznych źródeł ciepła pozwoli na zaangażowanie lokalnej społeczności w działania na rzecz ochrony powietrza i środowiska, co jest kluczowe dla skutecznej walki z zanieczyszczeniami.

Już w Krajowym Programie Ochrony Powietrza do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku) zwrócono uwagę na to, że „niska świadomość społeczna w zakresie problematyki jakości powietrza wiąże się z codziennymi nieekologicznymi postawami społeczeństwa oraz brakiem wiedzy na temat wpływu podejmowanych przez nie działań. Dlatego też ważne jest kształtowanie właściwych zachowań społecznych oraz włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez prowadzenie cyklicznych działań edukacyjno-informacyjnych, zarówno na szczeblu krajowym, regionalnym, jak i lokalnym.”. W dokumencie tym podkreślono, że osiągnięcie celu w postaci ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza wymaga „poprawy systemu zarządzania jakością powietrza na każdym szczeblu”.

Potrzeba wsparcia finansowego mieszkańców podyktowana jest ich sytuacją ekonomiczną uniemożliwiającą w wielu przypadkach samodzielne sfinansowanie takiej inwestycji. Włączenie się przez władze lokalne w proces wymiany nieekologicznych źródeł ciepła jest o tyle wskazane, że tzw. uchwała antysmogowa Sejmiku Województwa Łódzkiego narzuciła terminy na podjęcie takiego działania (ustalono, że m. in. kotły pozaklasowe, których eksploatację rozpoczęto przed 1 maja 2018 r. należy wymienić do 1 stycznia 2025 r.). Podobnie jak w przypadku informowania o aktualnym stanie powietrza i komunikatach właściwych organów, tak również w przypadku terminów wymiany nieekologicznych źródeł ciepła postuluje się zamieszczenie tej informacji na głównej stronie Urzędu Miasta oraz przy wykorzystaniu innych kanałów komunikacyjnych, co przyczyni się do zwiększenia świadomości mieszkańców w tym zakresie. Co do wspomnianego, postulowanego programu wsparcia finansowego mieszkańców odnotowania wymaga, że w samej broszurze informacyjnej dotyczącej uchwały antysmogowej zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego zawarto podpowiedź o możliwości skorzystania z programów i dofinansowania w lokalnym samorządzie.

Zarówno działania edukacyjne, informacyjne, jak i polegające na wsparciu merytorycznym mieszkańców chcących skorzystać z wszelkich dostępnych programów dofinansowania do wymiany nieekologicznych źródeł ciepła oraz innych działań ograniczających emisję zanieczyszczeń (np. termomodernizacji) mogłyby być realizowane przy udziale powołanego przez Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego koordynatora gminnego, o którym wspomniano w poradniku wydanym przez Krajową Agencję Poszanowania Energii S.A., o czym była mowa powyżej. Działania te mogłyby być realizowane z wykorzystaniem wszelkich dostępnych źródeł informacyjnych, w tym przy użyciu środków masowego przekazu (telewizja, radio, Internet), ale również takich form jak warsztaty, konkursy, imprezy edukacyjne, konferencje, szkolenia, seminaria, e-learning, wyposażenie i doposażenie centrów edukacyjnych.

W ramach weryfikacji sposobu wykonywania określonych zadań związanych z utrzymaniem porządku i czystości w kontekście postulatu ograniczenia tzw. wtórnej emisji zanieczyszczeń do powietrza oczekuje się zaniechanie stosowania tzw. „dmuchaw”, które wzbijają ponownie zanieczyszczenia do powietrza, a także oczekuje się mycia ciągów komunikacyjnych, placów w celu usunięcia osadzonego na ich powierzchniach pyłu po okresach znacznych przekroczeń norm jakości powietrza.

Rzetelna diagnoza problemu zanieczyszczenia powietrza, z którą mierzą się gminy w województwie łódzkim, w tym Piotrków Trybunalski, została zawarta w przywołanej wcześniej Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie łódzkim z kwietnia 2024 r. autorstwa Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W ocenie tej podano, że: *„głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie łódzkim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), mniejszy udział stanowią emisje z transportu (emisja liniowa) oraz działalności przemysłowej (emisja punktowa). Głównym lokalnym źródłem zanieczyszczeń jest emisja z domów ogrzewanych indywidualnie oraz, na*

obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu, emisja komunikacyjna.”.

Roczna ocena przedstawia także udziały sektora komunalno-bytowego w poszczególnych zanieczyszczeniach powietrza w województwie łódzkim. Jak wynika z podanych tam danych, tzw. niska emisja odpowiada w udziale wynoszącym 84,4% za emisję PM_{2,5}, w 67% za emisję PM₁₀ oraz w 89,8% za emisję B(a)P.

Piotrków Trybunalski pojawia się w tej rocznej ocenie niestety przy okazji wyliczenia obszarów dotkniętych najwyższymi przekroczeniami PM_{2,5}, PM₁₀ oraz B(a)P. W rocznej ocenie odnotowuje się bowiem, że na terenie Piotrkowa Trybunalskiego obok aglomeracji łódzkiej, Brzezin, Radomska i Zduńskiej Woli stwierdzono najwyższe stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM₁₀. W przypadku zaś pyłu zawieszonego PM_{2,5} Piotrków Trybunalski został wymieniony jako obszar z najwyższym jego stężeniem w towarzystwie Radomska, Łodzi i Łasku. Podobnie, w niechlubnej statystyce gmin w województwie łódzkim z najwyższym średniorocznym stężeniem B(a)P, znów wymieniony został Piotrków Trybunalski, tym razem wraz z Radomskiem, Zduńską Wolą, Łaskiem, Rawą Mazowiecką i aglomeracją łódzką. Średnioroczne stężenie B(a)P w Piotrkowie Trybunalskim sięga blisko 300% normy wynoszącej 1 ng/m³.

Przyjmując perspektywę europejską, odnotowania wymaga fakt, iż Piotrków Trybunalski - według raportu Europejskiej Agencji Środowiska za lata 2021-2022 - znalazł się na trzecim miejscu miast najbardziej zanieczyszczonych pyłem zawieszonym PM_{2.5}.

W rocznej ocenie wysokie stężenia pyłu zawieszonego oraz B(a)P są łączone z nadmierną emisją niską (powierzchniową) z dużych obszarów zwartej zabudowy mieszkaniowej, niepodłączonej do sieci ciepłej, spowodowaną opalaniem węglem kamiennym. Duże znaczenie przypisuje się również emisji komunikacyjnej, wpływającej negatywnie na jakość powietrza wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu.

Podjęcie przedmiotowej uchwały zobowiązującej Prezydenta Miasta do podjęcia działań antysmogowych jest niezbędne dla ochrony zdrowia i życia mieszkańców, a także środowiska naturalnego. Wspólne zaangażowanie władz lokalnych oraz mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego w proces zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza pozwoli na stworzenie zdrowszej, bezpieczniejszej przestrzeni do życia dla wszystkich mieszkańców. Argumentacja przedstawiona w uzasadnieniu uchwały dowodzi konieczności pilnego, priorytetowego podjęcia działań antysmogowych.

W uchwale wyrażono oczekiwanie przedłożenia przez organ wykonawczy Miasta Piotrkowa Trybunalskiego sprawozdania z podjętych działań uwzględniających powyższe wskazania w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie uchwały.

Projektowana uchwała ma wejść w życie z dniem podjęcia. Mając na względzie wewnętrzny charakter przedmiotowej uchwały nie ma obowiązku określenia w niej okresu *vacatio legis*.